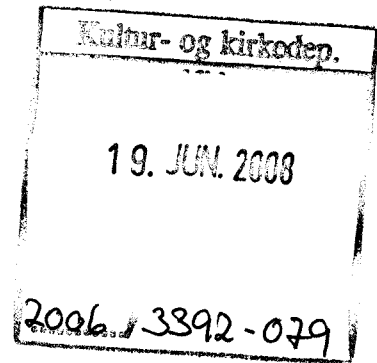

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Kultur- og kirke-departementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref
2006/03392/KU/KU2 SHA

Vår ref
20080008

Dato
17 JUNI 2008

Rapport om tradisjonelt håndverk

Vi viser til brev av 21. desember 2007 og epostoversendelse 19. mai 2008 av den oppdaterte rapporten "*Kulturhåndverk – avtrykk av fortiden, uttrykk for øyeblikket, grunnlag for framtiden*".

Miljøverndepartementets uttalelse er avgrenset til det som faller inn under vårt ansvarsområde. Departementet går ikke detaljert inn på de mer spesifikt faglige forslagene.

Miljøverndepartementet finner det positivt og viktig at Kultur- og kirke-departementet har tatt tak i tematikken knyttet til tradisjonelt håndverk. Kulturminneforvaltningen og museumsektoren har felles behov knyttet til en rekke av de tradisjonelle håndverkene, noe som blant annet er omtalt i flere stortingsmeldinger de siste ti årene.

Referansegruppen

Det går fram av utredningen at det har vært avholdt to møter med den av Kultur- og kirke-departementet oppnevnte departementale referansegruppen, der representanter for Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Næringsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, i tillegg til Miljøverndepartementet var invitert til å delta. I forhold til funksjonen som referansegruppe, vil Miljøverndepartementet bemerke at vi oppfattet at det ble gjennomført en god prosess med referansegruppen i forbindelse med utarbeiding av mandatet. Etter et første oppstartsmøte med utreder, har departementet kun vært trukket inn på et møte. Her presenterte utreder hovedfunnene og den planlagte strukturen i den utredning som nå foreligger. I møtet kom det fra flere departementer fram en del synspunkter av metodisk karakter og i forhold til begrepsbruk som ikke synes å være fanget opp.

Bygghåndverkene holdt utenfor rapporten

I presentasjonsmøtet redegjorde utreder for at hun hadde valgt å holde byggfagene utenfor

utredningen. Dette med bakgrunn i at disse fagene er store og tunge i forhold til mengden av andre små, tradisjonelle håndverksfag som derfor oppfattes som langt mer utsatte. I tillegg var det lagt vekt på at det foregår en del tiltak gjennom Riksantikvarens prosjekter og annet restaureringsarbeid som bidrar til å holde disse håndverkene i hevd. Utreder hadde også gjennomført intervju med Byggenæringens Landsforening (BNL) og her blitt presentert for de tiltak BNL gjennomfører for byggfagene.

Selv om denne begrensningen ligger implisitt i innretning og omtalene i den foreliggende utredning, framgår ikke dette fra valget, og en begrunnelse for det. At byggfagene ikke er trukket inn bør derfor tydeliggjøres eksplisitt hvis Kultur- og kirke departementet arbeider videre med, eller på basis av, utredningen.

Kulturhistorisk byggnettverk

Miljøvern departementets ansvarsområde er de faste kulturminnene, og byggfagene er derfor de sentrale håndverksfagene for kulturminneforvaltningen. Som en oppfølging av St.meld.nr.16 (2004-2005) *Leve med kulturminner* vurderer Miljøvern departementet mulighetene for utvikling av et Kulturhistorisk byggnettverk. Dette tiltaket nevnes uten nærmere forklaring eller utdyping i rapporten. Status i saken er at Miljøvern departementet i 2007 satte ned en arbeidsgruppe, under ledelse av BNL og med representanter fra Riksantikvaren, ABM-utvikling, Norsk Handverksutvikling og Norges Museumsforbund. Arbeidsgruppen leverte sin anbefaling ved utgangen av 2007.

Arbeidsgruppen foreslår at det etableres en nettbasert formidlingskanal for tradisjonelt håndverk og produkter for alle typer eldre bygninger. Dette skal være et tilbud til eiere av alle typer bygninger med kulturhistoriske verdier, også de som ikke er underlagt noe formelt vern. Kulturhistorisk byggnettverk skal bidra til å bedre kontakten og formidle kunnskaper og ekspertise mellom tradisjonshåndverkene og den ordinære byggebransjen. Sekretariatet foreslås lagt til BNL og det legges vekt på at det etableres god kobling til Norsk Handverksutvikling. Nettverket vil også kunne ha en viktig funksjon i forhold til statens oppfølging av egne kulturhistoriske eiendommer og kirker. Miljøvern departementet planlegger høsten 2008 å ha en nærmere diskusjon om mulighetene med andre relevante departementer, herunder Kultur- og kirke departementet, Kunnskapsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Forbruker og administrasjonsdepartementet.

Rapportens metodiske grep

Det understrekes at rapporten "Kulturhåndverk" har fokus på tradisjonelt håndverk og tar utgangspunkt i overordnede og gjennomgående utfordringer, og at det fokuseres på kunnskap og kompetanse mer enn det enkelte håndverk. Dette finner departementet er en god innfallsvinkel for å få synliggjort hovedutfordringer blant mangfoldet av tradisjonelle håndverksfag.

I mandatet heter det at i den grad feltet allerede er utredet, skal utredningen basere seg på det eksisterende materialet. Det skal gis oversikt over eksisterende utredninger. I rapportens presentasjon av avgrensning og fokus redegjøres det for at mandatets avgrensning er fulgt opp, med unntak av at det ikke er foretatt noen gjennomgang av eksisterende utredninger. Det vises til at dette primært skyldes at de aktuelle utredningene gjennomgående har et annet fokus enn tradisjonelt håndverk som sådan. I innledningskapitlet sies det at i tillegg til offentlige dokumenter, utredninger og hjemmesider, bygger rapporten i stor grad på samtaler med og innspill fra aktører i feltet (rapportens utheving).

Miljøverndepartementet har forståelse for at utreder innenfor en prosjektramme på ca. 12 ukeverk ikke har hatt anledning til å gjøre en grunnleggende analyse av all tematikk knyttet til alle sider av tradisjonelle håndverk. Det hadde imidlertid vært en styrke om mandatets punkt om eksisterende utredninger hadde vært fulgt opp. Begrunnelsen som er gitt kan skape et inntrykk av at det kan være lagt en noe annen fortolkning i tematikken enn den som hittil har vært lagt til grunn.

Det samme gjelder også vekten på nyskaping/fornyning inn i sammenhengen. Dette er blitt stående litt uforklart enkelte steder gjennom teksten. Dette selv om det innledningsvis stilles et overordnet spørsmål om vi har en politikk som sikrer både tradisjon og nyskaping, basert på at utfordringene sett fra et kulturpolitisk ståsted spenner fra bevaring og kunnskapsoverføring til nyskaping, design og produktutvikling.

Det er prisverdig å søke å synliggjøre det framtidsrettete aspekt ved tradisjonelle håndverk, noe som bør gjenspeiles i omtalen av det kulturbevarende arbeidet. Formuleringen: "Tradisjonelt håndverk, små og verneverdige fag, kulturminnevern og lignende begreper fører gjerne tankene våre til noe gammelt, noe musealt som hører fortiden til" bør derfor omformuleres (i kap. om utredningens fokus).

Opplysningene rapporten bygger på skriver seg i stor grad fra samtaler. Det er ikke gitt referanser til hvor informasjonen stammer fra, eller gitt annen form for underbygging. En del utsagn blir derfor stående som påstander. Innenfor det som er Miljøverndepartementets ansvarsområde framkommer det en del feil. I den grad Kultur- og kirke departementet skal videreutvikle rapporten, vil det være behov for en redigering av noe av det som står om kulturminneforvaltningens ansvarsområde.

Begrepet kulturhåndverk

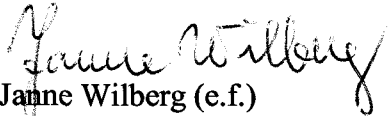
Rapporten innfører det nye begrepet "kulturhåndverk" både som tittel på selve rapporten, og som et gjennomgående begrep for tradisjonelle håndverk. Tradisjonelt håndverk/tradisjonshåndverk er godt innarbeidet innenfor for de håndverk kulturminneforvaltningen benytter seg av og betegnelsen gir, etter departementets vurdering, en umiddelbar og lett oppfattbar forståelse av hvilken type håndverk det dreier seg om. Miljøverndepartementet ser derfor ingen grunn til å innføre et nytt begrep. Ettersom bygghåndverkene ikke er inkludert i rapporten, er vi for øvrig usikre på om det nye begrepet er tenkt å omfatte disse.

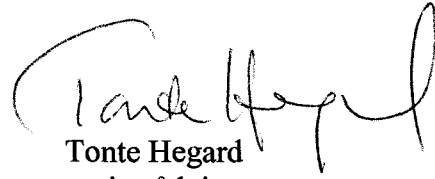
Oppfølging

Det er klart behov for å arbeide videre med en rekke av de utfordringer som er knyttet til videreføring, sikring og kompetanseoverføring knyttet til små og større tradisjonelle håndverk. Når det gjelder rapportens forslag om koordineringsansvar og nettverk, vises det til Riksantikvarens uttalelse. Som påpekt innledningsvis har kulturminneforvaltningen og museumsektoren felles interesser og sammenfallende behov for mange av de tradisjonelle håndverksfagene. Byggfagene står her sentralt. Det vises i den sammenheng til arbeidet som vil bli gjennomført av Miljøverndepartementet for å søke å få etablert et Kulturhistorisk byggnettverk, og de mulighetene dette vil kunne gi.

Miljøverndepartementet deltar utover dette gjerne i videre diskusjoner om oppfølging av prosessen med tradisjonelt håndverk.

Med hilsen

Janne Wilberg (e.f.)
avdelingsdirektør

Tonte Hegard
seniorrådgiver